

III

(Inne akty)

EUROPEJSKI OBSZAR GOSPODARCZY

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA

NR 84/16/COL

z dnia 27 kwietnia 2016 r.

zmieniająca po raz sto pierwszy zasady proceduralne i merytoryczne w dziedzinie pomocy państwa przez przyjęcie nowych wytycznych dotyczących analizy zgodności z funkcjonowaniem Porozumienia EOG pomocy państwa na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania [2017/267]

URZĄD NADZORU EFTA („URZĄD”),

UWZGLĘDNIAJĄC Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym („Porozumienie EOG”), w szczególności jego art. 61–63 oraz protokół 26,

UWZGLĘDNIAJĄC Porozumienie pomiędzy Państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości („porozumienie o nadzorze i Trybunale”), w szczególności jego art. 24 i art. 5 ust. 2 lit. b),

A także mając na uwadze, co następuje:

Zgodnie z art. 24 porozumienia o nadzorze i Trybunale Urząd wprowadza w życie postanowienia Porozumienia EOG dotyczące pomocy państwa.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. b) porozumienia o nadzorze i Trybunale Urząd wydaje zawiadomienia oraz wskazówki w kwestiach objętych Porozumieniem EOG, jeżeli porozumienie to lub porozumienie o nadzorze i Trybunale wyraźnie tak stanowi lub jeśli Urząd uznaje to za konieczne.

W dniu 20 czerwca 2014 r. Komisja Europejska przyjęła komunikat określający „kryteria zgodności z rynkiem wewnętrznym pomocy państwa na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania” ⁽¹⁾. Komunikat ten stosuje się od dnia 1 lipca 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r.

Komunikat ten ma również znaczenie dla Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Należy zapewnić jednolite stosowanie zasad EOG w zakresie pomocy państwa w całym Europejskim Obszarze Gospodarczym zgodnie z celem jednorodności określonym w art. 1 Porozumienia EOG.

Zgodnie z pkt II części „OGÓLNE” znajdującej się na stronie 9 załącznika XV do Porozumienia EOG Urząd przyjmuje, po konsultacji z Komisją, akty prawne odpowiadające tym, które przyjęła Komisja Europejska,

PO KONSULTACJI z Komisją Europejską,

PO KONSULTACJI z państwami EFTA pismem z dnia 25 stycznia 2016 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. C 188 z 20.6.2014, s. 4.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

W zasadach merytorycznych w dziedzinie pomocy państwa wprowadza się zmianę przez przyjęcie nowych wytycznych dotyczących analizy zgodności z funkcjonowaniem Porozumienia EOG pomocy państwa na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania. Nowe wytyczne są załączone do niniejszej decyzji i stanowią jej integralną część.

Artykuł 2

Jedynie wersja niniejszej decyzji w języku angielskim jest autentyczna.

Sporządzono w Brukseli dnia 27 kwietnia 2016 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA

Sven Erik SVEDMAN

Przewodniczący

Frank BÜCHEL

Członek Kolegium

ZAŁĄCZNIK

Wytyczne dotyczące analizy zgodności z funkcjonowaniem Porozumienia EOG pomocy państwa na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania ⁽¹⁾

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie
2. Zakres zastosowania
3. Kryteria kwalifikowalności
 - 3.1. Definicja projektu
 - 3.2. Przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania
 - 3.2.1. Ogólne kryteria łączne
 - 3.2.2. Ogólne pozytywne elementy
 - 3.2.3. Kryteria szczegółowe
 - 3.3. Znaczenie projektu
4. Kryteria zgodności z funkcjonowaniem porozumienia EOG
 - 4.1. Konieczność i proporcjonalność pomocy
 - 4.2. Zapobieganie przypadkom nadmiernego zakłócenia konkurencji i test bilansujący
 - 4.3. Przejrzystość
5. Przepisy końcowe
 - 5.1. Obowiązek zgłoszenia
 - 5.2. Ocena *ex post* i sprawozdawczość
 - 5.3. Wejście w życie, okres obowiązywania oraz przegląd

Koszty kwalifikowalne

1. Wprowadzenie

1. W niniejszym rozdziale wytycznych przedstawiono wskazówki na potrzeby oceny finansowania ze środków publicznych ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (zwanym dalej projektami IPCEI – z ang. *important projects of common European interest*) pod kątem zgodności z zasadami pomocy państwa.

⁽¹⁾ Niniejsze wytyczne stanowią odpowiednik komunikatu Komisji pt. „Kryteria analizy zgodności z rynkiem wewnętrznym pomocy państwa na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania” opublikowanego w dniu 20 czerwca 2014 r. (Dz.U. C 188 z 20.6.2014, s. 4).

2. Ze względu na pozytywne oddziaływanie pośrednie na rynek wewnętrzny i społeczeństwo realizacja takich projektów może przyczynić się w znacznej mierze do wzrostu gospodarczego, tworzenia miejsc pracy i poprawy konkurencyjności przemysłu i gospodarki Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG).
3. Projekty IPCEI pozwalają gromadzić wiedzę, również specjalistyczną, zasoby finansowe oraz umożliwiają współpracę podmiotów gospodarczych z całego EOG w celu zaradzenia niedoskonałościom rynku, brakom systemowym i problemom społecznym, które w innym przypadku nie zostałyby przewyżczone. Zostały one zaprojektowane z myślą o tym, by sektory publiczny i prywatny mogły wspólnie realizować duże projekty przynoszące ogromne korzyści EOG i obywatelom umawiających się stron.
4. Projekty IPCEI mogą być istotne z punktu widzenia wszystkich dziedzin polityki i działań wpisujących się we wspólne europejskie cele, w szczególności w odniesieniu do strategii „Europa 2020”⁽¹⁾, unijnych inicjatyw przewodnich oraz obszarów ważnych dla wzrostu gospodarczego, takich jak kluczowe technologie prozrojowe⁽²⁾ (KET).
5. W ramach inicjatywy na rzecz unowocześnienia polityki w dziedzinie pomocy państwa⁽³⁾ wzywa się do przeznaczania tego rodzaju pomocy na realizację celów leżących we wspólnym europejskim interesie zgodnie z priorytetami strategii „Europa 2020”. Ma to zaradzić niedoskonałościom rynku oraz istotnym brakom systemowym, które utrudniają wzrost gospodarczy, tworzenie miejsc pracy i osiągnięcie zintegrowanego, dynamicznego i konkurencyjnego rynku wewnętrznego. Realizacja projektów IPCEI często wymaga znacznego udziału władz publicznych, ponieważ podmioty rynkowe nie sfinansowałyby samodzielnie tego typu przedsięwzięć. W niniejszym komunikacie określono zasady mające zastosowanie do finansowania tego typu projektów ze środków publicznych, w przypadku gdy stanowi ono pomoc państwa. Zasady te mają zapewnić równe warunki działania na rynku wewnętrznym.
6. Wspomniana inicjatywa stanowi znakomitą okazję do aktualizacji i konsolidacji istniejących wskazówek w ramach jednego dokumentu oraz dostosowania ich do celów strategii „Europa 2020” i inicjatywy na rzecz unowocześnienia polityki w dziedzinie pomocy państwa, jak również okazję do ewentualnego rozszerzenia ich na inne stosowne dziedziny. Niniejsze wytyczne zastępują zatem wszelkie istniejące przepisy dotyczące IPCEI. Dzięki temu wyposażają one umawiające się strony w specjalne przekrojowe wskazówki mające stymulować powstawanie ważnych wspólnych projektów realizowanych we wspólnym europejskim interesie.
7. Zgodnie z art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia EOG pomoc przeznaczona na wspieranie realizacji ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania może zostać uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG. W związku z tym w niniejszych wytycznych przedstawiono wskazówki dotyczące kryteriów, jakie Urząd Nadzoru EFTA („Urząd”) będzie stosować, przeprowadzając ocenę pomocy państwa przeznaczonej na wspieranie realizacji projektów IPCEI. W wytycznych najpierw określono ich zakres, a następnie przedstawiono wykaz kryteriów, które Urząd będzie wykorzystywał do oceny charakteru i znaczenia takich projektów do celów stosowania art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia EOG. Wyjaśniono również, w jaki sposób Urząd będzie przeprowadzać ocenę zgodności finansowania ze środków publicznych projektów IPCEI w świetle zasad pomocy państwa.
8. Niniejsze wytyczne nie wykluczają możliwości uznania pomocy państwa na wspieranie realizacji projektów IPCEI za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG na podstawie innych przepisów, w szczególności na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG i odnośnych przepisów wykonawczych. Modernizacja zasad ramowych dotyczących pomocy państwa miała na celu poszerzenie możliwości dotowania przez umawiające się strony ważnych projektów, których realizacja prowadzi do usunięcia niedoskonałości rynku lub zaradzenia wyzwaniom w zakresie spójności w różnych obszarach i w konsekwencji przyczynia się do trwałego wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy. Jednakże przepisy te nie zawsze w pełni odnoszą się do kwestii takich, jak znaczenie, specyfika i cechy charakterystyczne projektów IPCEI, które mogą wymagać specjalnych uregulowań dotyczących kwalifikowalności i zgodności z rynkiem wewnętrznym, jak również uregulowań proceduralnych, które to kwestie zostały określone w niniejszych wytycznych.

2. Zakres zastosowania

9. Niniejsze wytyczne dotyczą projektów IPCEI realizowanych we wszystkich sektorach działalności gospodarczej.

⁽¹⁾ Komunikat Komisji „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, COM(2010) 2020 final z dnia 3 marca 2010 r.

⁽²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających – droga do wzrostu i miejsc pracy”, COM(2012) 341 final z dnia 26 czerwca 2012 r.

⁽³⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Unowocześnienie unijnej polityki w dziedzinie pomocy państwa”, COM(2012) 209 final z dnia 8 maja 2012 r.

10. Niniejsze wytyczne nie mają zastosowania do:
- a) środków w postaci pomocy dla przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, w rozumieniu wytycznych dotyczących pomocy w celu ratowania i restrukturyzacji ⁽¹⁾ lub wytycznych, które je zastąpią, zgodnie z aktami zmieniającymi lub zastępującymi;
 - b) środków w postaci pomocy na rzecz przedsiębiorstw, na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy wynikający z wcześniejszej decyzji Urzędu uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz z funkcjonowaniem Porozumienia EOG;
 - c) środków pomocy, które same w sobie – ze względu na warunki lub metody finansowania – nierozzerwalnie wiążą się z naruszeniem prawa EOG ⁽²⁾, w szczególności:
 - środków pomocy, w przypadku których przyznanie pomocy jest uzależnione od zobowiązania beneficjenta do posiadania siedziby na terytorium danej umawiającej się strony lub do prowadzenia działalności w przeważającej mierze na terytorium danej umawiającej się strony,
 - środków pomocy, w przypadku których przyznanie pomocy jest uzależnione od zobowiązania beneficjenta do korzystania z towarów produkcji krajowej lub usług krajowych,
 - środków pomocy ograniczających możliwości beneficjenta w zakresie wykorzystania wyników działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej na terytorium innych umawiających się stron.

3. Kryteria kwalifikowalności

11. Przy ocenie, czy dany projekt wchodzi w zakres art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia EOG, będą miały zastosowanie następujące kryteria:

3.1. Definicja projektu

12. Wniosek w sprawie pomocy dotyczy pojedynczego projektu, który został jasno opisany pod względem celów i warunków realizacji, w tym uczestników oraz źródeł finansowania ⁽³⁾.
13. Za kwalifikowalny Urząd może również uznać projekt zintegrowany, tzn. grupę pojedynczych projektów mających taki sam cel i opartych na spójnym podejściu systemowym, ujętych w ramach wspólnej struktury, planu działania lub programu. Poszczególne elementy projektu zintegrowanego mogą się odnosić do odrębnych poziomów łańcucha dostaw, ale muszą wzajemnie się uzupełniać i być niezbędne do realizacji ważnego europejskiego celu ⁽⁴⁾.

3.2. Przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania

3.2.1. Ogólne kryteria łączne

14. Projekt musi w konkretny, jasny i identyfikowalny sposób przyczynić się do realizacji jednego ze wspólnych europejskich celów lub większej ich ilości oraz mieć znaczny wpływ na konkurencyjność EOG, trwały wzrost gospodarczy, rozwiązywanie problemów społecznych lub tworzenie wartości w całym EOG.

⁽¹⁾ wytycznych dotyczących pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji, przyjętych decyzją nr 321/14/COL (Dz.U. L 271 z 16.10.2015, s. 35 oraz Suplement EOG nr 62 z 15.10.2015, s. 1). Jak wyjaśniono w pkt 23 tych wytycznych, ze względu na fakt, że samo dalsze istnienie przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji jest niepewne, takie przedsiębiorstwo nie może być uznawane za odpowiednie narzędzie służące celom polityki publicznej aż do czasu zapewnienia jego rentowności.

⁽²⁾ Zob. np. sprawa C-156/98 Niemcy przeciwko Komisji EU:C:2000:467, pkt 78 oraz sprawa C-333/07 Régie Networks przeciwko Rhone Alpes Bourgogne EU:C:2008:764, pkt 94–116.

⁽³⁾ W przypadku badań i rozwoju, jeżeli dwóch lub więcej projektów nie da się wyraźnie wzajemnie wyodrębnić, a w szczególności, jeśli nie jest prawdopodobne, że odniosą one indywidualny sukces techniczny, należy je uznać za jeden projekt. Pomoc na rzecz projektu, która prowadzi jedynie do zmiany jego lokalizacji na terenie EOG, nie wiąże się natomiast ze zmianą jego charakteru, rozmiaru lub zakresu, nie będzie uznana za zgodną z rynkiem wewnętrznym.

⁽⁴⁾ W dalszej części dokumentu projekt pojedynczy i projekt zintegrowany określane są jako „projekt”.

15. Projekt musi wносить znaczący wkład w realizację wspólnych europejskich celów na przykład mieć podstawowe znaczenie dla strategii „Europa 2020”, Europejskiej Przestrzeni Badawczej, europejskiej strategii w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających ⁽¹⁾, strategii energetycznej dla Europy ⁽²⁾, ram politycznych do 2030 r. dotyczących klimatu i energii ⁽³⁾ europejskiej strategii bezpieczeństwa energetycznego ⁽⁴⁾, strategii w zakresie elektroniki, transeuropejskich sieci transportowych i energetycznych, a także unijnych inicjatyw przewodnich, takich jak: Unia innowacji ⁽⁵⁾, Europejska agenda cyfrowa ⁽⁶⁾, Europa efektywnie korzystająca z zasobów ⁽⁷⁾ czy Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji ⁽⁸⁾.
16. Projekt musi zazwyczaj dotyczyć więcej niż jednej umawiającej się strony ⁽⁹⁾, a korzyści wynikające z jego realizacji nie mogą ograniczać się jedynie do umawiających się stron zapewniających finansowanie, lecz muszą rozciągać się na znaczną część EOG. Korzyści płynące z projektu muszą być jasno zdefiniowane, konkretne i łatwo identyfikowalne ⁽¹⁰⁾.
17. Korzyści płynące z projektu nie mogą się ograniczać do określonych przedsiębiorstw lub danego sektora, lecz muszą mieć większe znaczenie i być szerzej odczuwalne dla europejskiej gospodarki lub społeczeństwa poprzez pozytywne oddziaływanie pośrednie (np. wywoływać skutki o charakterze systemowym mające wpływ na poszczególne poziomy łańcucha wartości lub na rynki wyższego lub niższego szczebla, lub też mieć alternatywne zastosowanie w innych sektorach, lub prowadzić do przesunięcia modalnego). Takie korzyści muszą być jasno zdefiniowane, konkretne i łatwo identyfikowalne.
18. Projekt musi być współfinansowany przez beneficjenta.
19. Projekt musi być zgodny z zasadą stopniowego wycofywania dotacji szkodliwych dla środowiska, przywołaną w Planie działania na rzecz zasobooszczędnej Europy ⁽¹¹⁾.

3.2.2. Ogólne pozytywne elementy

20. Urząd przyjmie bardziej przychylne stanowisko, jeśli projekt, oprócz kryteriów łącznych wymienionych w sekcji 3.2.1, będzie spełniał również następujące warunki:
 - a) projekt został opracowany w sposób umożliwiający udział wszystkich zainteresowanych umawiających się stron, biorąc pod uwagę rodzaj projektu, jego cel oraz potrzeby finansowe;
 - b) w opracowaniu projektu uczestniczy Komisja Europejska lub dowolny podmiot prawny, któremu Komisja Europejska powierzyła swoje uprawnienia, taki jak Europejski Bank Inwestycyjny;

⁽¹⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska strategia w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających – droga do wzrostu i miejsc pracy”, COM(2012) 341 final z dnia 26 czerwca 2012 r.

⁽²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Energia 2020 – Strategia na rzecz konkurencyjnego, zrównoważonego i bezpiecznego sektora energetycznego”, COM(2010) 639 final z dnia 10 listopada 2010 r.

⁽³⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Ramy polityczne na okres 2020–2030 dotyczące klimatu i energii”, COM(2014) 15 final z dnia 22 stycznia 2014 r.

⁽⁴⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Europejska strategia bezpieczeństwa energetycznego”, COM(2014) 330 final z dnia 28 maja 2014 r.

⁽⁵⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Projekt przewodni strategii Europa 2020 – Unia innowacji”, COM(2010) 546 final z dnia 6 października 2010 r.

⁽⁶⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejska agenda cyfrowa”, COM(2010) 245 final z dnia 26 sierpnia 2010 r., uznany w rezolucji z 37. posiedzenia Wspólnego Komitetu Parlamentarnego EOG w dniu 26 października 2011 r.

⁽⁷⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europa efektywnie korzystająca z zasobów – inicjatywa przewodnia strategii Europa 2020”, COM(2011) 21 z dnia 26 stycznia 2011 r.

⁽⁸⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Zintegrowana polityka przemysłowa w erze globalizacji – Konkurencyjność i zrównoważony rozwój na pierwszym planie”, COM(2010) 614 final z dnia 28 października 2010 r.

⁽⁹⁾ Z wyjątkiem projektów dotyczących połączonej międzysystemowo infrastruktury badawczej oraz transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T), ponieważ stanowią one część fizycznie połączonej sieci transgranicznej lub są konieczne dla poprawy zarządzania ruchem transgranicznym lub interoperacyjności.

⁽¹⁰⁾ Sam fakt, że projekt realizowany jest przez przedsiębiorstwa z różnych krajów lub też że infrastruktura badawcza będzie następnie wykorzystywana przez przedsiębiorstwa mające swoją siedzibę w różnych państwach EOG, nie wystarcza, by zakwalifikować go jako IPCEI. Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że dany projekt stanowi przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania, jeżeli wchodzi on w skład transnarodowego programu europejskiego finansowanego wspólnie przez rządy kilku państw członkowskich EOG albo też jeżeli powstał on w wyniku zbiorowych działań kilku państw członkowskich EOG w celu zaradzenia wspólnemu zagrożeniu. Wyrok w sprawach połączonych C-62/87 i 72/87 *Exécutive regional wallon i SA Glaverbel przeciwko Komisji*, EU:C:1988:132, pkt 22-23.

⁽¹¹⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Plan działania na rzecz zasobooszczędnej Europy”, COM(2011) 571 final z dnia 20 września 2011 r.

- c) w wybór projektu zaangażowana jest Komisja Europejska lub dowolny podmiot prawny, któremu Komisja Europejska powierzyła swoje uprawnienia, pod warunkiem że w tym celu podmiot ten działa jedynie jako struktura wdrażająca;
- d) struktura zarządzania projektem obejmuje Komisję Europejską – lub dowolny podmiot prawny, któremu Komisja Europejska powierzyła swoje uprawnienia – oraz kilka umawiających się stron;
- e) realizacja projektu wymaga znacznych pod względem liczby partnerów wspólnych działań i interakcji, zaangażowania organizacji z różnych branży lub przedsiębiorstw różnej wielkości;
- f) projekt jest współfinansowany ze środków EFTA lub środków unijnych ⁽¹⁾.

3.2.3. Kryteria szczegółowe

- 21. Projekty w zakresie działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej muszą mieć wyraźnie innowacyjny charakter lub wносить istotną wartość dodaną w tej dziedzinie w świetle najnowszych osiągnięć w danym sektorze.
- 22. Projekty obejmujące wykorzystanie przemysłowe powinny umożliwiać rozwijanie nowych produktów bądź usług o wysokiej zawartości badawczej i innowacyjnej lub wprowadzenie całkowicie innowacyjnych procesów produkcyjnych. Pozbawione innowacyjnego wymiaru regularne modernizacje istniejących instalacji i tworzenie nowych wersji istniejących produktów nie kwalifikują się jako IPCEI.
- 23. Projekty dotyczące środowiska, energii lub transportu muszą bądź mieć duże znaczenie dla strategii Unii w zakresie środowiska, energii – w tym bezpieczeństwa dostaw energii – lub transportu, bądź wносить znaczny wkład w rynek wewnętrzny, w tym, choć nie wyłącznie, w odniesieniu do tych sektorów.

3.3. Znaczenie projektu

- 24. Aby kwalifikować się jako IPCEI, projekt musi być znaczący pod względem ilościowym lub jakościowym. Powinien być to bądź projekt szczególnie duży bądź o szerokim zakresie lub wiązać się ze znacznym poziomem ryzyka technologicznego lub finansowego.

4. Kryteria zgodności z funkcjonowaniem porozumienia EOG

- 25. Oceniając zgodność z funkcjonowaniem porozumienia EOG pomocy na wspieranie realizacji IPCEI w oparciu o art. 61 ust. 3 lit. b) Porozumienia EOG, Urząd będzie brał pod uwagę przedstawione niżej kryteria ⁽²⁾.
- 26. Urząd przeprowadzi test bilansujący, aby ocenić, czy spodziewane skutki pozytywne przeważają nad ewentualnymi skutkami negatywnymi, co przedstawiono poniżej.
- 27. Ze względu na charakter projektu Urząd może uznać, że istnieje niedoskonałość rynku lub inne ważne braki systemowe, jak również że projekt stanowi wkład w przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania, jeśli spełnia on kryteria kwalifikowalności wskazane w sekcji 3 powyżej.

4.1. Konieczność i proporcjonalność pomocy

- 28. Pomoc nie może subsydiować kosztów projektu, które przedsiębiorstwo i tak by poniosło, i nie może rekompensować zwykłego ryzyka związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej. Bez pomocy państwa realizacja projektu nie byłaby możliwa, bądź też projekt musiałby być przeprowadzony na mniejszą skalę, w węższym zakresie lub w inny sposób, co znacząco ograniczyłoby spodziewane korzyści ⁽³⁾. Pomoc będzie uznana za proporcjonalną tylko wtedy, gdy takiego samego wyniku nie udałoby się osiągnąć przy wykorzystaniu mniejszej pomocy.

⁽¹⁾ Finansowanie EFTA lub finansowanie unijne zarządzane centralnie przez instytucje, agencje, wspólne przedsiębiorstwa lub inne organy EOG lub organy unijne, które nie jest bezpośrednio ani pośrednio kontrolowane przez umawiające się strony, nie stanowi pomocy państwa.

⁽²⁾ Zgodnie z orzecznictwem w przypadku oceny zgodności tego typu projektów Urząd posiada pewien zakres swobody. Wyrok w sprawach połączonych C-62/87 i 72/87 *Exécutif régional wallon i SA Glaverbel przeciwko Komisji*, Rec. 1988, s. 1573, pkt 21.

⁽³⁾ Wniosek o pomoc musi zostać złożony przed rozpoczęciem prac, czyli przed rozpoczęciem robót budowlanych związanych z inwestycją albo przed pierwszym wiążącym zobowiązaniem do zamówienia urządzeń lub innym zobowiązaniem, które sprawia, że inwestycja staje się nieodwracalna, zależnie od tego, co nastąpi najpierw. Zakupu gruntów oraz prac przygotowawczych, takich jak uzyskiwanie zezwoleń i wykonywanie wstępnych studiów wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie prac.

29. Umawiająca się strona musi dostarczyć Urzędowi odpowiednie informacje dotyczące projektu objętego pomocą, jak również wyczerpujący opis scenariusza alternatywnego odpowiadającego sytuacji, w której żadna z umawiających się stron nie przyznaje pomocy. Scenariusz alternatywny może zakładać brak projektu alternatywnego albo zakładać jasno zdefiniowany i wystarczająco przewidywalny projekt alternatywny rozważany przez beneficjenta w ramach wewnętrznego procesu decyzyjnego, może także odnosić się do projektu alternatywnego realizowanego w całości lub częściowo poza EOG.
30. Jeżeli projekt alternatywny nie istnieje, Urząd sprawdza, czy kwota pomocy nie przekracza minimalnego poziomu niezbędnego do zapewnienia wystarczającej rentowności projektu objętego pomocą, np. poprzez umożliwienie osiągnięcia wewnętrznej stopy zwrotu na poziomie odpowiadającym poziomowi referencyjnemu lub minimalnej stopie zwrotu (tzw. *hurdle rate*) dla danego sektora lub danego przedsiębiorstwa. W tym celu można również wykorzystać zwykle stopy zwrotu wymagane przez beneficjenta w ramach podobnych projektów inwestycyjnych, koszt kapitału przedsiębiorstwa jako całości lub zyski zwykle odnotowywane w danym sektorze. Należy uwzględnić wszystkie istotne spodziewane koszty i korzyści z całego okresu trwania projektu.
31. Maksymalny pułap pomocy zostanie określony w oparciu o stwierdzoną lukę w finansowaniu w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych projektu. W uzasadnionych przypadkach potwierdzonych analizą luki w finansowaniu intensywność pomocy może sięgnąć nawet do 100 % kosztów kwalifikowalnych. Luka w finansowaniu odnosi się do różnicy pomiędzy dodatnimi i ujemnymi przepływami pieniężnymi w okresie istnienia inwestycji, zdyskontowanymi do swojej bieżącej wartości w oparciu o odpowiedni czynnik dyskontowy odzwierciedlający stopę zwrotu, jaką beneficjent musi uzyskać, aby zrealizować projekt, w szczególności pod kątem istniejącego ryzyka. Przez koszty kwalifikowane należy rozumieć koszty określone w załączniku (1).
32. Jeśli wykazano, np. za pomocą wewnętrznej dokumentacji przedsiębiorstwa, że beneficjent stoi wobec wyraźnego wyboru pomiędzy realizacją projektu objętego pomocą i realizacją projektu alternatywnego nieobjętego pomocą, Urząd porównuje oczekiwaną wartość bieżącą netto inwestycji w projekcie objętym pomocą i w projekcie alternatywnym, uwzględniając prawdopodobieństwo wystąpienia różnych scenariuszy biznesowych.
33. W swojej analizie Urząd bierze pod uwagę następujące elementy:
- a) określenie zamierzonej zmiany: umawiająca się strona musi jasno określić zmianę zachowania oczekiwaną w wyniku przyznania pomocy państwa, np. uruchomienie nowego projektu lub zwiększenie rozmiaru, zakresu lub tempa projektu. Zmianę zachowania należy określić poprzez porównanie oczekiwanych wyników i poziomu zamierzonej działalności w przypadku udzielenia pomocy i w przypadku braku pomocy. Różnica między dwoma scenariuszami obrazuje wpływ środka pomocy i efekt zachęty;
 - b) poziom rentowności: jeśli projekt sam w sobie nie byłby wystarczająco rentowny, aby jego realizacji mogło się podjąć przedsiębiorstwo prywatne, lecz przyniosłby istotne korzyści dla społeczeństwa, jest bardziej prawdopodobne, że pomoc spełnia efekt zachęty.
34. W celu zniwelowania faktycznych lub potencjalnych, bezpośrednich lub pośrednich zakłóceń międzynarodowej wymiany handlowej Urząd może uwzględnić fakt, że, bezpośrednio lub pośrednio, konkurenci spoza EOG otrzymali (w ciągu ostatnich trzech lat) lub mają otrzymać pomoc o równoważnej intensywności na podobne projekty. Jeżeli jednak ze względu na charakter danego sektora zakłócenia międzynarodowej wymiany handlowej mogą wystąpić po upływie okresu dłuższego niż trzy lata, okres referencyjny można odpowiednio wydłużyć. Jeśli jest to możliwe, zainteresowana umawiająca się strona przekazuje Urzędowi odpowiednie informacje umożliwiające mu przeprowadzenie oceny sytuacji, w szczególności w odniesieniu do potrzeby uwzględnienia przewagi konkurencyjnej, jaką posiada konkurent z państwa trzeciego. Jeśli Urząd nie posiada dowodów dotyczących udzielonej lub planowanej pomocy, może również oprzeć swoją decyzję na istniejących poszlakach.
35. W celu gromadzenia dowodów Urząd może wykorzystać swoje uprawnienia dochodzeniowe (2).

(1) W przypadku projektu zintegrowanego koszty kwalifikowane muszą być wyszczególnione na poziomie każdego z projektów indywidualnych.

(2) Zob. art. 1 ust. 3 rozporządzenia Rady (UE) nr 734/2013 z dnia 22 lipca 2013 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 659/1999 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz.U. L 204 z 31.7.2013, s. 15). W momencie przyjmowania niniejszych wytycznych rozważano uwzględnienie rozporządzenia (UE) nr 734/2013 w Porozumieniu EOG. Rozporządzenie (WE) nr 659/1999 zostało uwzględnione w Porozumieniu EOG decyzją Wspólnego Komitetu EOG nr 164/2001 (Dz.U. L 65 z 7.3.2002, s. 46 oraz Supplement EOG nr 13 z 7.3.2002, s. 26).

36. Instrument pomocy należy wybierać z uwzględnieniem niedoskonałości rynku lub innych ważnych braków systemowych, które należy usunąć. Na przykład, jeżeli problem polega na braku dostępu do finansowania, umawiające się strony powinny zasadniczo udzielić wsparcia w formie pomocy na utrzymanie płynności finansowej, np. pożyczki lub gwarancji⁽¹⁾. Jeżeli istnieje również konieczność, by przedsiębiorstwo miało swój udział w podziale ryzyka, preferowanym instrumentem pomocy powinna być zazwyczaj zaliczka zwrotna. Zwrotne instrumenty pomocy zasadniczo będą uznawane za element pozytywny.
37. W stosownych przypadkach analiza musi uwzględniać cele w zakresie bezpieczeństwa energetycznego oraz efektywności energetycznej.
38. Urząd przychylniej będzie oceniać projekty z dużym wkładem własnym beneficjentów lub niezależnych inwestorów prywatnych. Wkład w postaci rzeczowych aktywów trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych ustala się w oparciu o cenę rynkową.
39. Za element pozytywny uznawany będzie również wybór beneficjentów za pomocą konkurencyjnej, przejrzystej i niedyskryminującej procedury przetargowej.

4.2. Zapobieganie przypadkom nadmiernego zakłócenia konkurencji i test bilansujący

40. Umawiająca się strona powinna wykazać, że proponowany środek pomocy jest odpowiednim instrumentem polityki do realizacji celów projektu. Środek nie zostanie uznany za właściwy, jeśli inne, mniej zakłócające instrumenty polityki lub mniej zakłócające rodzaje instrumentów pomocy umożliwiają osiągnięcie takiego samego skutku.
41. Aby pomoc można było uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym, negatywny wpływ środków pomocy na konkurencję i wymianę handlową pomiędzy umawiającymi się stronami musi być ograniczony i zrównoważony przez pozytywne skutki polegające na przyczynieniu się do osiągnięcia celu leżącego we wspólnym europejskim interesie.
42. Przy ocenie negatywnych skutków środka pomocy Urząd skupi się w swojej analizie na przewidywalnym wpływie pomocy na konkurencję między przedsiębiorstwami na rozpatrywanych rynkach produktowych, z uwzględnieniem rynków wyższego lub niższego szczebla oraz ryzyka nadwyżki mocy produkcyjnych.
43. Urząd oceni ryzyko zamknięcia dostępu do rynku i pozycji dominującej na rynku, w szczególności w przypadku, gdy wyniki badań nie są rozpowszechniane lub też są rozpowszechniane w ograniczonym zakresie. W przypadku projektów obejmujących budowę infrastruktury⁽²⁾ należy zagwarantować otwarty i niedyskryminujący do niej dostęp, jak również niedyskryminacyjne zasady ustalania cen⁽³⁾.
44. Urząd oceni ewentualny negatywny wpływ projektu na wymianę handlową, w tym ryzyko wystąpienia sytuacji, w której umawiające się strony prześcigałyby się w przyznawaniu dotacji, które może mieć miejsce w szczególności w odniesieniu do wyboru lokalizacji.

4.3. Przejrzystość

45. Umawiające się strony zamieszczają na kompleksowej stronie internetowej dotyczącej pomocy państwa, na poziomie krajowym lub regionalnym, następujące informacje:
 - a) treść podstawy prawnej środka pomocy i odnośnych przepisów wykonawczych bądź link do niej;
 - b) nazwę organu lub organów przyznających pomoc;
 - c) nazwę poszczególnych beneficjentów, formę i wysokość pomocy na rzecz każdego beneficjenta, datę jej przyznania oraz rodzaj przedsiębiorstwa (MŚP/duże przedsiębiorstwo); region, w którym beneficjent ma siedzibę (na poziomie NUTS II); główny sektor, w którym przedsiębiorstwo będące beneficjentem pomocy prowadzi działalność (na poziomie grupy NACE)⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Pomoc w postaci gwarancji musi być ograniczona w czasie, a w przypadku pomocy w postaci pożyczek należy określić okresy spłaty.

⁽²⁾ W celu uniknięcia wątpliwości wyjaśnia się, że linii pilotażowych nie uważa się za infrastrukturę.

⁽³⁾ Projekty obejmujące infrastrukturę energetyczną podlegać będą regulacjom dotyczącym dostępu do rynku i taryfowym, jak również wymogom rozdziału dystrybucji i produkcji zgodnie z prawodawstwem w zakresie rynku wewnętrznego.

⁽⁴⁾ Z wyjątkiem tajemnic handlowych i innych informacji poufnych w uzasadnionych przypadkach oraz za zgodą Urzędu (Rozdział w sprawie tajemnicy służbowej w decyzjach dotyczących pomocy państwa, decyzja nr 15/04/COL, opublikowana w Dz.U. L 154 z 8.6.2006, s. 27 oraz Suplementcie EOG nr 29 z 8.6.2006, s. 1).

46. Od takiego wymogu można odstąpić jedynie w odniesieniu do pomocy indywidualnej poniżej 500 000 EUR. Takie informacje należy opublikować po podjęciu decyzji o przyznaniu pomocy i przechowywać przez co najmniej 10 lat, zapewniając do nich powszechny i nieograniczony dostęp ⁽¹⁾. Umawiające się strony nie mają obowiązku przedstawiania wymienionych wyżej informacji przed dniem 1 lipca 2016 r.

5. Przepisy końcowe

5.1. Obowiązek zgłoszenia

47. Zgodnie z art. 1 ust. 3 w części I protokołu 3 do Porozumienia między państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości umawiające się strony zobowiązane są informować Urząd z wyprzedzeniem o wszelkich planach przyznania lub zmiany pomocy państwa, w tym pomocy na rzecz projektów IPCEI.

48. Zachęca się umawiające się strony uczestniczące w tym samym projekcie IPCEI, aby, o ile to możliwe, przedstawiały Urzędowi wspólne zgłoszenie.

5.2. Ocena *ex post* i sprawozdawczość

49. Z realizacji projektu sporządza się regularne sprawozdania. W stosownych przypadkach Urząd może zwrócić się o przeprowadzenie oceny *ex post*.

5.3. Wejście w życie, okres obowiązywania oraz przegląd

50. Niniejsze wytyczne mają zastosowanie od dnia ich przyjęcia do dnia 31 grudnia 2020 r.

51. Urząd będzie stosować przedstawione w niniejszych wytycznych zasady w odniesieniu do wszystkich zgłoszonych projektów pomocy państwa, względem których musi podjąć decyzję po opublikowaniu niniejszych wytycznych na stronie internetowej Urzędu; dotyczy to również projektów, które zostały zgłoszone jeszcze przed wspomnianą publikacją.

52. Zgodnie z rozdziałem w sprawie mających zastosowanie zasad oceny pomocy państwa przyznanej bezprawnie, w części II wytycznych w sprawie pomocy państwa ⁽²⁾, w przypadku pomocy niezgłoszonej Urząd będzie stosować niniejsze wytyczne, jeśli pomoc została przyznana po ich wejściu w życie, a w pozostałych przypadkach – zasady obowiązujące w momencie przyznania pomocy.

53. Urząd może w każdej chwili podjąć decyzję o zmianie niniejszych wytycznych, jeśli jest to konieczne z przyczyn związanych z polityką konkurencji lub w celu uwzględnienia innych dziedzin polityki, zobowiązań międzynarodowych, zmiany sytuacji na rynkach bądź też z innych uzasadnionych powodów.

⁽¹⁾ Informacje te publikuje się w ciągu 6 miesięcy od daty przyznania pomocy. W przypadku pomocy niezgodnej z prawem umawiające się strony będą zobowiązane zapewnić publikację tych informacji *ex post*, przynajmniej w terminie 6 miesięcy od dnia przyjęcia decyzji przez Urząd. Informacje muszą być dostępne w formacie umożliwiającym wyszukiwanie i pozyskiwanie danych oraz łatwą publikację w internecie, na przykład w formacie CSV lub XML.

⁽²⁾ Decyzja nr 154/07/COL (Dz.U. L 73 z 19.3.2009, s. 23 oraz Suplement EOG nr 15 z 19.3.2009, s. 1).

Dodatek

Koszty kwalifikowalne

- a) Studia wykonalności, w tym wstępne badania techniczne, oraz koszty uzyskania pozwoleń niezbędnych do realizacji projektu.
- b) Koszty aparatury i sprzętu (w tym instalacji i pojazdów transportowych) w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu. Jeśli aparatura i sprzęt nie są wykorzystywane na potrzeby projektu przez cały okres ich użytkowania, za koszty kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu obliczone na podstawie dobrych praktyk księgowych.
- c) Koszty nabycia (lub budowy) budynków, infrastruktury i gruntów w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu. W przypadku gdy koszty te ustalane są w oparciu o koszty przekazania na zasadach komercyjnych lub faktycznie poniesione koszty kapitałowe, w przeciwieństwie do kosztów amortyzacji, od luki w finansowaniu należy odjąć – *ex ante* bądź *ex post* – wartość końcową gruntów, budynków lub nieruchomości.
- d) Koszty innych materiałów, zaopatrzenia i podobnych produktów niezbędnych do realizacji projektu.
- e) Koszty uzyskania, walidacji i obrony patentów i innych wartości niematerialnych i prawnych. Koszty badań wykonywanych na podstawie umowy, wiedzy i patentów zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji udzielonej przez źródła zewnętrzne na warunkach pełnej konkurencji oraz koszty doradztwa i równorzędnych usług wykorzystywanych wyłącznie na potrzeby projektu.
- f) Koszty personelu i administracyjne (w tym koszty ogólne) poniesione bezpośrednio w związku z działalnością badawczą, rozwojową i innowacyjną (BRI), w tym dotyczącą pierwszego zastosowania w przemyśle ⁽¹⁾, bądź – w przypadku projektów w zakresie infrastruktury – poniesione w trakcie budowy tej infrastruktury.
- g) W przypadku pomocy na rzecz projektu mającego na celu pierwsze zastosowanie w przemyśle – wydatki kapitałowe i operacyjne (CAPEX i OPEX), o ile wspomniane zastosowanie w przemyśle wynika z działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej (BRI) ⁽²⁾ oraz o ile ono samo zawiera znaczący element BRI, który jest integralną i niezbędną częścią pomyślanej realizacji projektu. Wydatki operacyjne muszą być związane z tym właśnie elementem projektu.
- h) W uzasadnionych przypadkach akceptowane mogą być również inne koszty, jeśli są one nierozłącznie powiązane z realizacją projektu, z wyjątkiem kosztów operacyjnych nieobjętych pkt g).

⁽¹⁾ Mowa tu o rozbudowie instalacji pilotażowych lub opracowaniu całkowicie nowej aparatury i urządzeń w ramach etapu następującego po etapie linii pilotażowej, w tym fazy testów, nie zaś o produkcji masowej ani działalności komercyjnej.

⁽²⁾ Pierwszego zastosowania w przemyśle nie musi dokonywać podmiot, który prowadził działalność BRI, o ile ten pierwszy uzyska prawa własności do wyników wcześniejszej działalności BRI oraz o ile zarówno działalność BRI, jak i pierwsze zastosowanie w przemyśle są objęte danym projektem i wspólnie zgłoszone.